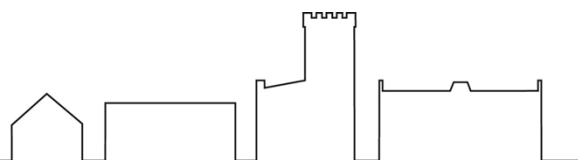

Nulägesanalys

Agenda 2030 i Danderyds kommun

Resultat av kartläggning av Danderyds kommuns nuvarande arbete med genomförandet av Agenda 2030 i Danderyds kommun

KS 2021/0427 17 maj 2022

Uppdrag

Kommunstyrelsen beslutade 2021-11-29 § 167 att ge kommunledningskontoret i uppdrag att utreda genomförande av Agenda 2030 i Danderyds kommun. Uppdraget ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast under kvartal 2, 2022. Vid samma sammanträde gav kommunstyrelsen kommunledningskontoret i uppdrag att ansöka om deltagande i kommunikationsprojektet Glokala Sverige.

Kort om Agenda 2030

Agenda 2030 för hållbar utveckling är en handlingsplan för omställning till ett hållbart samhälle för människorna, planeten och välbefindandet som antagits av FN 2015 och som är avsedd att främja fredliga, rättvisa och inkluderande samhällen. Agenda 2030 innehåller fyra delar; den inledande politiska deklARATIONEN, de 17 globala målen för hållbar utveckling och 169 delmål, medel för genomförande och ett ramverk för översyn och uppföljning.

Med Globala målen har världens ledare förbundit sig till att uppnå fyra mål till år 2030:

- Att avskaffa extrem fattigdom.
- Att minska ojämlikheter och orättvisor i världen.
- Att främja fred och rättvisa.
- Att lösa klimatkrisen.

Figur 1: Agenda 2030 integrerar miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet

Målen i Agenda 2030 genomsyras av tre dimensioner av hållbar utveckling: miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet. Alla tre perspektiv behöver beaktas för att kunna skapa en hållbar värld. På samma sätt är även de 17 globala målen odelbara och avhängiga varandra, då uppfyllandet av ett mål ofta är en förutsättning för framgång på andra mål. Därför är det viktigt att se Agenda 2030 som en helhet.

Syfte

Denna nulägesanalys har tagits fram i syfte att ge en sammanfattning på var Danderyds kommun står i förhållande till de 17 globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 samt vara ett underlag för att redovisning av förslag till vägval för genomförande av Agenda 2030 i Danderyds kommun. Rapporten summerar kommunens nuvarande arbete på översiktlig nivå samt beskriver nuvarande arbete för vart och ett av målen.

Metod

En förvaltningsövergripande arbetsgrupp med tjänstepersoner från samtliga förvaltningar deltar aktivt i arbetet. Arbetet leds av miljösamordnare, Jonas Qvarfordt och energi- och klimatstrateg Ruth Meyer. Arbetet styrs på tjänstepersonsnivå av kommunens ledningsgrupp genom projektkontoret.

Nulägesanalysen baserar sig på fyra områden som arbetsgruppen har tittat översiktligt på för att få en bild av Danderyds redan pågående arbete i förhållande till Agenda 2030

1. Genomgång av vad som görs på förvaltningar och kommunledningskontorets avdelningar.
  - Frågeställning: Hur väl täcker organisationens nuvarande arbete in de 17 hållbarhetsmålen?
2. Genomgång av styrdokument (antagna och under framtagande)
  - Frågeställning: Hur väl täcker dessa in de 17 hållbarhetsmålen?
3. Genomgång av nämndernas ansvar/uppdrag/uppgift
  - Frågeställning: Hur väl täcker dessa in de 17 hållbarhetsmålen?
4. Genomgång av nyckeltal för Agenda 2030 för Danderyds kommun (Rådet för främjande av kommunala analyser, RKA - Kolada)
  - Frågeställning: Är nyckeltalen relevanta och hur väl ligger Danderyds kommun i förhållande till genomsnittet av övriga kommuner för de 17 målen?

Efter genomgången gjordes en översiktlig analys av resultat. Detta tillsammans med omvärldsbevakning intervjuer med tjänstepersoner i kommuner som kommit långt i Agenda 2030 arbetet samt standard SiS 854000: 2021 Vägledning för att genomföra FN:s Agenda 2030 har varit till grund för att ta fram fyra olika alternativa vägar som kommunens ledningsgrupp hade en workshop kring den 21 februari 2022.

Resultat och analys

Del 1.

Organisationens nuvarande arbete i förhållande till de 17 globala hållbarhetsmålen.

Läsanvisning

På följande sidor finns en sammanställning upplagt utefter de 17 hållbarhetsmålen. Arbetsgruppen har tillsammans med berörda chefer och medarbetare översiktligt frågat vad som i nuläget görs på Danderyds förvaltningar och kommunledningskontorets avdelningar i förhållande till målen. Notera att sammanställning är på översiktlig nivå och därmed finns det fler åtgärder som genomförs i organisationen som inte är med i denna sammanfattning.

Varje globalt hållbarhetsmål beskrivs först på global nivå, därefter följer ett avsnitt i punktform över vad som görs i Danderyds kommun. Avslutningsvis visas de nationellt framtagna RKA/Kolada indikatorer som finns för målet, som ger en fingervisning hur Danderyds kommun förhåller sig till andra kommuner i landet. Redovisningen kring några av målen är kompletterade med nyckeltal som är framtagna internt på Danderyds kommun.

I koladatabellerna rangordnas alla Sveriges kommuner efter sina resultat, och de 25 % bästa resultaten får **grön färg**, de 25 % sämsta får **röd färg** och de 50 % i mitten får **gul färg**.

En samlad bild över Kolada nyckeltalen för Danderyds kommun finns i slutet av denna rapport under Del 4.

MÅL 1 – INGEN FATTIGDOM

Avskaffa fattigdom i alla dess former överallt

Fattigdom omfattar fler aspekter än den ekonomiska. Fattigdom innebär bland annat även brist på frihet, makt, inflytande, hälsa, utbildning och fysisk säkerhet. Den inkomstrelaterade ojämlikheten ökar mer i Sverige än i något annat OECD-land. Mål 1 har ett särskilt fokus på de mest utsatta grupperna i samhället för att säkra deras mänskliga rättigheter.

I Sverige pratar vi sällan om fattigdom, i stället använder vi ofta begreppet ekonomisk utsatthet. Relativ fattigdom är den definition som ofta används kopplat till ekonomisk utsatthet. Den lokala nivån av beslutsfattande är viktig då den är närmast invånarna och kan därmed ha stor påverkan på deras liv. Kommunernas ansvar för det sociala stödet och omsorgen innebär att de kan hjälpa människor som lever i storekonomisk utsatthet att ta sig ur den. För att nå målet krävs koordinerade och långsiktiga insatser på lokal och regional nivå. Samverkan med civilsamhället är en viktig del i arbetet.

Detta gör Danderyds kommun:

- Sociala krav ställs i upphandling.
- Socialkontoret gör bedömningen att man arbetar med delmål 1.4 och 1.5.
- Maxtaxa i förskola och fritidshem samt avgiftsfri skola och ungdomsmottagning enligt regleringar i skollag med mera.
- Utöver skolpeng utgår verksamhetsstöd till förskola och skola samt strukturbidrag till skola för barn och elever i behov av särskilt stöd. En högre skolpeng för nyanlända under de första åren i Sverige.

Resultat

Mål 1 Ingen fattigdom

Fattigdom omfattar fler dimensioner än den ekonomiska. Fattigdom innebär bland annat även brist på frihet, makt, inflytande, hälsa, utbildning och fysisk säkerhet.

	2018	2019	2020	2021
Invånare 0–19 år i ekonomiskt utsatta hushåll, andel (%)	3,2	3,3	3,2	
Vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel (%) av befolkningen	0,2	0,3	0,2	

MÅL 2 – INGEN HUNGER

Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk

Mat är en mänsklig rättighet som är orättvist fördelad. Hunger och felnäring är världens största hälsorisk. Det finns tillräckligt med mat i världen för att alla ska kunna äta sig mätta men vi behöver omfördela våra resurser och bättre ta vara på den mat vi producerar.

I Danderyds kommun är inte hunger något utbrett problem, däremot avser mål 2 frågor som rör bättre kosthållning, matsvinn och en hållbar livsmedelsproduktion. Bevarande av jordbruksmark är också viktig del i det lokala arbetet för att trygga livsmedelsförsörjningen och främja ett hållbart jordbruk.

Detta gör Danderyds kommun:

- Kommunen som markägare, tillser att följa lagstiftning.
- Sociala krav ställs i upphandling.
- Tillsyn enligt miljöbalken av lantbruk med fokus på bekämpningsmedel och gödselhantering.
- Socialkontoret gör bedömningen att man arbetar med delmål 2.1.
- Avgiftsfria och näringsriktiga måltider erbjuds i förskola och skola.
- Informationsinsatser för att minska matsvinn på kommunens verksamheter.
- Miljödiplomerade storkök och strukturerat miljöarbete för att främja miljö- och klimatsmart mat.
- Koststrateg arbetar med kvalitetsutveckling och regelefterlevnad i förskola och skola.

Resultat

Mål 2 Ingen hunger

Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk.

	2018	2019	2020	2021
Invånare med fetma, andel (%)	6		6	7
Ekologiskt odlad åkermark, andel (%)*	0	0	0	0

*Kolada saknar data. Uppgifter internt från verksamheten.

MÅL 3 – GOD HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE

Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar

Trots hög medellivslängd, god självskattad hälsa och god tillgång till hälso- och sjukvård i Sverige har vi utmaningar. Därtill är hälsan ojämnt fördelad mellan grupper i samhället. Ju lägre social position, desto sämre hälsa. Detta bör beaktas i prioriteringar och beslut av hälsoinsatser. Ohälsosamma levnadsvanor är de största riskfaktorerna för bland annat hjärt- och kärlsjukdomar och cancer. Stillasittande, rökning, ohälsosamma matvanor samt riskbruk av alkohol är några exempel.

Andra hälsoutmaningar som finns är ökande psykisk ohälsa samt hälsoproblem kopplade till luftföroreningar och kemikalier. Det nationella målet för folkhälsopolitiken är att skapa förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.

Kommunen ansvarar för ett flertal välfärdstjänster som är oerhört viktiga för vår hälsa genom livet. Det handlar om uppväxtvillkor och om hur skolan och den sociala omsorgen fungerar. Om hur bostads- och samhällsplaneringen bedrivs samt i vilken utsträckning kultur- och fritidsaktiviteter erbjuds för alla, oavsett kön, bakgrund eller socioekonomisk situation. Det handlar också om att prioritera hälsofrämjande och förebyggande åtgärder exempelvis genom tillsyn.

Detta gör Danderyds kommun:

- Kommunen som arbetsgivare arbetar systematiskt med arbetsmiljöfrågor och erbjuder friskvårdsbidrag.
- Skolornas elevhälsa arbetar systematiskt med att främja elevernas närvaro i skolan.
- Samhällsplanering som verkar för att skapa trafiksäkra miljöer.
- Arbete med förebyggande insatser kring ANDTS. (trygghet och säkerhet) (delmål 3.5)
- Trygghetsvandringar (delmål 3.6).
- Tillsyn enligt miljöbalken och livsmedelslagen förebygger miljö- och hälsopåverkan, livsmedelsförgiftning och smitta.
- Rutiner och mallar finns för att ha beredskap för att hantera miljöolyckor efter insats av räddningstjänsten.
- Genom tillsyn minskar antalet döds- och sjukdomsfall till följd av skadliga kemikalier samt föroreningar och kontaminering av luft, vatten och mark.
- Biblioteket är en plats för avkoppling och rekreation, för bildning och för att utvecklas som människa. Bildningens starka koppling till människors hälsa är välbelagd och biblioteket utför därmed en insats för folkhälsan.
- Kulturskolan bidrar genom att möjliggöra att ta del av och utöva kultur med positiva effekter på barn och ungas självkänsla, välbefinnande och social sammanhållning.
- Seniorcentrum i Enebyberg främjar äldres hälsa och bryter ofrivillig isolering genom social närvaro mellan generationer och genom rörelse och aktiva mötestillfällen.
- En hög tillgänglighet till idrotts- och fritidsanläggningar samt spontanidrottsytor främjar möjlighet till fysisk aktivitet för alla åldrar vilket förebygger sjukdomar, skada och ohälsa.

- Kulturenheten främjar att alla ska ha möjlighet att tillgodose något av sina intressen i det lokala kulturlivet. Kulturen bryter isolering genom uppsökande evenemang på äldreboenden och seniorträffar.
- Genom stöd till föreningslivet skapas förutsättningar för hälsofrämjande kultur- och fritidsaktiviteter.
- Tillsyn enligt PBL stärker säkerhet och brandskydd.
- Uppföljning av att ventilation är godkänd enligt krav, förebygger brand och bidrar till bättre luft inomhus.
- Konstruktionskontroll förebygger olyckor och brister.
- Socialkontoret gör bedömningen att man arbetar med delmål 3.3, 3.4, 3.5, 3.6 och 3.7
- Förvaltningarna arbetar överskridande inom ramen för kommunens strategi för förebyggande och hälsofrämjande arbete för barn och unga. Beslutade målområden som följs upp är: A. Barn och unga ska ha förutsättningar till god hälsa och positiv framtidstro B. Ungas användning av alkohol och droger ska kraftfullt minska C. Barn och unga ska känna sig trygga och säkra D: Tydlig samverkan i arbete med barn och unga.
- Cykelpool, för medarbetare i Mörby C och slottet.
- Underhåll av gång och cykelvägar underlättar för gång och cykling vilket främjar hälsan.
- Säkra trafikmiljöer genom proaktivt trafiksäkerhetsarbete.
- Arbete enligt rådande styrdokument inom utbildning och hälsovård.
- Varje skolas elevhälsa arbetar förebyggande och främjande med hälsosamtal och uppföljning av den psykiska och fysiska hälsan.
- Särskilda satsningar för att öka likvärdigheten i grundskola och gymnasieskola inom Elevhälsa, Digitalisering, Nyanlända, Förskoleklass samt Systematiskt kvalitetsarbete.
- Särskilda satsningar för att öka likvärdigheten i förskolan, Digitalisering, Nyanlända, Särskilda anpassningar samt Systematiskt kvalitetsarbete.
- Uppbyggd samverkan mellan bildnings- och socialförvaltning kring barn och unga.
- Handlingsplan för suicidprevention för socialförvaltningens och bildningsförvaltningens verksamheter 2021–2026.

Resultat

Mål 3 God Hälsa och välbefinnande

Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar.

	2018	2019	2020	2021
Invånare med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%)	84		83	84
Medellivslängd kvinnor, år	85,8	86,2	86,6	
Medellivslängd män, år	84,2	84,1	84,1	
Invånare 16–84 år med gott psykiskt välbefinnande, andel (%)			89,0	90,0
Fallskador bland personer 65+, 3-årsm, antal/100 000 inv.	5 378	5 223	5 085	
Antibiotikaförsäljning, recept/1000 inv.	326,8	322,1	257,0	

Mål 4 – GOD UTBILDNING FÖR ALLA

Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla

Utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet. Forskning visar att inkluderande utbildning av god kvalitet för alla är en av de viktigaste grunderna för välbefinnande, hälsa och jämställdhet i varje samhälle.

Utbildningssystem måste möta människors behov under hela livet. Alla könsbaserade skillnader i tillgång till utbildning måste avskaffas och alla, inklusive personer med funktionsnedsättning, måste ges likvärdig tillgång till alla utbildningsnivåer och möjlighet till ett livslångt lärande. Att säkerställa en god utbildning till alla barn är ett viktigt hållbarhetsmål då en ökad utbildningsnivå och måluppfyllelse skapar förutsättningar för att utveckla ett hållbart samhälle. Utbildning är en avgörande faktor för att alla ska få en god hälsa och ett liv med god livskvalitet. Behovet av att stärka och jämna ut förutsättningarna i hela skolsystemet understryks i Skolkommisionens slutbetänkande från 2017. Från och med hösten 2018 omfattar skolplikten också förskoleklass.

Förskola, grundskola, gymnasium och delar av vuxenutbildningen är ett kommunalt ansvar som finansieras med kommunala skattemedel och drivs av både kommunala och fristående huvudmän. En god utbildning är en viktig förutsättning för utveckling av samhället och är en nyckelfaktor för att barn och unga ska lyckas i framtiden. Fullföljda studier har stor betydelse för hälsan, även i vuxen ålder.

Detta gör Danderyds kommun:

- Tillhandahåller förskola, fritidshem, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola i kommunen. Erbjuder kommunal vuxenutbildning (gymnasial, grundläggande vuxenutbildning, utbildning i svenska för invandrare och särskild utbildning för vuxna) genom utbildningsanordnare.
- Arbeta enligt rådande styrdokument inom utbildning och hälsovård.
- Särskilda satsningar för att utveckla undervisningen i förskolan, läsårsvisa teman Tex: generell språkutveckling, flerspråkighet och nyanlända.
- Särskilda satsningar för att öka likvärdigheten i grundskola och gymnasieskola inom Elevhälsa (delområden: Diskriminering och kränkande behandling, Extra anpassningar och särskilt stöd, Elevernas hälsa, Övergångar mellan årskurser, skolformer och stadier) Digitalisering, Nyanlända, Förskoleklass samt Systematiskt kvalitetsarbete.
- Utbildning och information om hållbar utveckling och globalt medborgarskap.
- Biblioteket tillhandahåller och tillgängliggör ett bestånd av medier med syfte att väcka läslust, främja läsning och bidra till lärande på olika nivåer.
- Socialkontoret gör bedömningen att man arbetar med delmål 4.2, 4.3, 4.4, 4.6 och 4.7
- Socialkontoret arrangerar digitala kurser för kvinnor med medborgarskolan.

- Tillhandahåller ändamålsenliga lokaler för bra lärande- och arbetsmiljö.
- Trygga utemiljöer med belysningsåtgärder.

Resultat

Mål 4 God utbildning för alla

Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

	2018	2019	2020	2021
Barn 1–5 år inskrivna i förskola, andel (%)	92,0	85,4	92,8	
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%)	97,4	96,6	97,7	97,5
Elever i åk 9: Jag känner mig trygg i skolan, positiva svar, andel (%)	94,5			90,8
Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%)	84,6	86,4	88,1	87,8
Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter fullföljd gymnasieutbildning, hemkommun, andel (%)	85,2	90,9		
Invånare 25–64 år med eftergymnasial utbildning, andel (%)	73,2	74,0	74,2	

Mål 5 – JÄMSTÄLLDHET

Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt

Jämställdhet är en förutsättning för hållbar och fredlig utveckling. Jämställdhet uppnås när kvinnor och män, flickor och pojkar har lika rättigheter, villkor, möjligheter samt makt att själva forma sina liv och bidra till samhällets utveckling. Män som grupp har fortfarande mer makt och inflytande än kvinnor i Sverige, trots ett omfattande jämställdhetsarbete sedan länge.

Jämställdhet är en del av det kommunala uppdraget där medborgarna ska ges likvärdig service oavsett kön. Det är inte bara en fråga om rättigheter, utan också om kvalitet och effektivitet i verksamheten. Som politisk arena och arbetsgivare har kommuner därför en viktig roll för att alla ska få lika makt och möjligheter oavsett kön. Ett framgångsrikt jämställdhetsarbete måste drivas med tyngd och långsiktighet.

Normkritiskt förhållningssätt är en viktig del i arbetet för att motverka stereotypa föreställningar om könsroller. Detta förhållningssätt gör oss medvetna om normer och hur de påverkar och skapar maktskillnader. Med hjälp av ett normkritiskt perspektiv kan beslutsfattare som tjänstepersoner få syn på, och förändra, begränsande strukturer och normer, i stället för att försöka få enskilda individer att passa in i en mall.

Detta gör Danderyds kommun:

- Kommunens rekryteringsrutin anger att vi som arbetsgivare ska arbeta aktivt för inkludering, för att skapa mångfald och motverka all form av diskriminering.
- Arbete i särskilda projekt, till exempel demokratijubileet.
- Biblioteket har litteratur på temat jämställdhet, normer och kön vilket vid läsning kan stärka kvinnors och flickors egenmakt.
- Arbete inom ramen för kommunens strategi för förebyggande och hälsofrämjande arbete för barn och unga.
- Socialkontoret gör bedömningen att man arbetar med delmål 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.6, 5.A och 5.B.
- Bildningsförvaltningen samlar in och analyserar betygsresultat, elevhälsoenkäter, trygghetsenkäter m.m. för flickor och pojkar för att uppmärksamma skillnader mellan könen. Statistik på skolenhetsnivå.
- Klausurer kring jämställdhet och antidiskriminering ställs vid vissa upphandlingar.
- Förskola och skola arbetar med värdegrundsuppdraget enligt läroplanerna.
- Kultur och fritid arbetar för att idrotten ska vara mer jämlik exempelvis med varierad idrott, utrustning och idrottsanläggningar.

Resultat

Mål 5 Jämställdhet

Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt.

	2018	2019	2020	2021
Heltidsarbetande månadsavlönade, kommun, andel (%)	69	70	70	
Föräldrapenningdagar som tas ut av män, andel av antal dagar (%)	33,3	32,7	31,5	30,2
Tillfälliga föräldrapenningdagar (VAB) som tas ut av män, andel av antal dagar (%)	34,4	33,5	34,3	32,6
Kvinnors mediannettoinkomst som andel av mäns mediannettoinkomst, andel (%)	73,1	72,1		

MÅL 6 – RENT VATTEN OCH SANITET FÖR ALLA

Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla

Vatten är en grundförutsättning för allt levande på jorden, och därmed också en förutsättning för en hållbar utveckling. En stor andel individer som lever i fattigdom saknar tillgång till rent vatten och grundläggande sanitet. Vatten är också en förutsättning för världens livsmedels- och energiproduktion. Effekterna av klimatförändringarna visar sig tidigt och tydligt i förändrad vattentillgång. Tillgång till rent vatten och sanitet är i stort sett tillgodosett för alla invånare i Sverige. Nationellt finns flera utmaningar, dels ett ökande behov av underhåll och utbytestakt på kommunala VA-ledningar och anläggningar, dels ett varmare klimat där vi behöver anpassa oss till både torrare och blötare säsonger.

Kommunen har ansvar för tillgången till dricksvatten och avlopp. Trots en god tillgång till vatten och avlopp finns det behov av att förbättra vattenkvaliteten samt minska föroreningar och övergödning i många svenska sjöar och vattendrag. Det kan finnas perioder med låga grundvattennivåer som kan leda till sinande brunnar och problem med vattenbrist.

Detta gör Danderyds kommun:

- Framtagande av nödvattenplan och annan planering för vattenförsörjning (delmål 6.4)
- Rådgivning och tillsyn och samverkan med kommunens förebyggande vattenvårdsarbete. Verka för en god vattenstatus i kommunens sjöar och vattendrag.
- Tillsyn av enskilda avlopp.
- Tillsynen av miljöfarlig verksamhet såsom hantering av gödsel och bekämpningsmedel inom lantbruket.
- Miljöövervakning av miljötillsyn i kommunens vatten.
- Tillsyn av verksamhetsutövare, tex Svenska kraftnäts - tunneldragning.
- Socialkontoret gör bedömningen att man arbetar med delmål 6.2.
- Arbetar med att förhindra legionella.
- Fastighetsavdelningen installerar snålspolande blandare i kommunens fastigheter.
- Kommunen ansvarar i enlighet med vattentjänstlagen för att vattenförsörjning och avlopp ordnas med hänsyn till både miljö och människors hälsa. Arbetet styrs av VA-plan.
- Kommunen arbetar efter styrande dokument inom vattenområdet.
- Förnyelseplan avseende dricksvattensnät.
- Anläggningsavdelningen arbetar med att återställa våtmarker, anlägga våtmarker där det är möjligt samt att skriva skötselplaner för våtmarker.
- Provtagning och kontroll av kvaliteten på vattnet, 15 provpunkter.
- Arbete efter kommunens Dagvattenplan.
- Renoverar tryckstagningsstationer.
- Information om vattenbesparing, exempelvis om bevattning och fylla i pool.
- Information om farligt avfall som spolas ned i toan.
- Informerar om farligt avfall som läggs i brännbart ej behandlas på korrekt sätt och kan därmed spridas till miljön.

Resultat

Mål 6 Rent vatten och sanitet för alla

Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla.

	2018	2019	2020	2021
Sjöar med god ekologisk status, andel (%) ¹	100,0	100,0	100,0	100,0
Grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status, andel (%)	100,0	100,0	100,0	100,0

*Endast Rösjön klassas som vattenförekomst i Danderyd, finns med i VISS och redovisas i Kolada nyckeltalet.

---

¹ Detta avser Rösjön som är enda sjön som är vattenförekomst och mäts i detta sammanhang. Övriga sjöar har inte god status.

Mål 7 – HÅLLBAR ENERGI FÖR ALLA

Säkerställa tillgång till ekonomisk överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla

Målet handlar om att alla människor ska ha tillgång till modern och förnybar energi, vilket är en förutsättning för att kunna möta många av de utmaningar världen står inför såsom fattigdom, livsmedelsförsörjning, klimatförändringar, hälsa och inkluderande ekonomisk tillväxt. Sverige har en god tillgång till energi och har en relativt hög andel förnybar energi.

Inom transportsektorn finns dock en stor utmaning när det gäller användningen av förnybar energi. Riksdagen har beslutat att växthusgasutsläppen från inrikes transporter ska minska med minst 70 procent senast år 2030 jämfört med år 2010. Riksdagen har också beslutat att 100% av elproduktionen ska vara förnybar till 2040, och att energianvändningen ska vara 50% effektivare år 2030 jämfört med 2005.

Detta gör Danderyds kommun:

- Verksamheter arbetar efter kommunens reseriktlinjer.
- Opartisk energi- och klimatrådgivning ges till de som bor och verkar i kommunen.
- Krav på fossilbränsleoberoende vid upphandling.
- Kommunen informerar om miljöanpassat byggande på hemsidan.
- Vid bygglovshandläggning ställs energikrav i enlighet med PBL.
- När kommunen bygger nytt i egen regi ställs krav på att byggnaden ska uppfylla miljöbyggnad silver, energikrav ska uppfylla miljöbyggnad guld.
- Vid tillsyn av verksamheter informera och kravställa kring energieffektivitet (bästa möjliga teknik).
- Kommunen ställer miljö- och energikrav i upphandling.
- Kommunen arbetar för att uppfylla målen i Miljö- och klimatprogram för Danderyds kommun 2030.
- För dialog vid bygglovshandläggning kring energieffektivisering. Information om miljöanpassat byggande och energi- och klimatrådgivning.
- Kommunen har installerat solpaneler för solel och solvärme på flera av kommunens egna byggnader.
- Arbetar efter krav om 100 % fossilbränsleoberoende energianvändning i kommunens verksamhet år 2025.
- Fjärrvärme finns installerat i flera kommunala byggnader.
- Effektiviserar med utbyte av ventilationsaggregat, fönster, vindsisolering, LED-belysning
- Arbetar efter trafikstrategi.
- Kommunen upplåter kommunens mark till privata aktörer som vill installera laddstolpar för laddning av elbilar.
- Effektiviserar energianvändningen i pumpstationer.
- VA-avdelningen upphandlar och använder fossilfira bränslen i fordon, arbetsmaskiner och reservkraftverk.

Resultat

Mål 7 Hållbar energi för alla

Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla.

	2018	2019	2020	2021
Elavbrott, genomsnittlig avbrottstid per kund (SAIDI), minuter/kund	22	76	22	
Slutanvändning av energi totalt inom det geografiska området, MWh/inv		17		
Slutanvändning av el inom det geografiska området, MWh/inv	10	10		
Slutanvändning av fjärrvärme inom det geografiska området, MWh/inv	2	2		
Slutanvändning av förnybara bränsletyper inom det geografiska området, MWh/inv		1	1	
Slutanvändning av icke-förnybara bränsletyper inom det geografiska området, MWh/inv		4		
Internt framtagna nyckeltal				
Andel fossilbränsle av den totala energianvändningen i kommunens egen organisation (byggnader och transporter)	4,0 %	3,5 %	2,7 %	2,6 %
Minskning av energianvändning kommunens egna byggnader jmf mot föregående år	-6,2 %	-2,1 %	-7,5 %	8,4 %
Antal publika ladduttag	86	116	118	128
Antal solenergianläggningar på kommunens egna byggnader (solvärme och solex)	7	8	11	12

Mål 8 – Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla

Mål 8 handlar om att alla människor ska ha ett arbete med anständiga arbetsvillkor. Det handlar också om att främja inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt. Den globala arbetskraften förväntas öka kraftigt vilket kräver stora ansträngningar för att skapa nya jobb. Att främja makroekonomisk stabilitet och gott investeringsklimat, sysselsättning och anständiga arbetsvillkor är viktiga faktorer för hållbar utveckling.

I Sverige har vi sedan länge hög sysselsättning och globalt sett goda löner och arbetsvillkor. Andelen kvinnor som yrkesarbetar är högst i EU. Trots detta finns det utmaningar med otrygga anställningsförhållanden, brist på arbetskraft inom vissa sektorer, löneskillnader mellan kvinnor och män samt ohälsa kopplad till arbete. Även målsättningarna kring att öka andelen unga i jobb och skapa sysselsättning för personer med funktionsnedsättningar är utmaningar för oss i Sverige.

Kommuner, landsting och regioner stödjer utvecklingen av arbetstillfällen för alla grupper, även de som står långt från arbetsmarknaden. Kommunerna ansvarar också för delar av vuxenutbildningen som bidrar till att människor kan hitta arbete.

Detta gör Danderyds kommun:

- Hållbara investeringar och hållbart förvaltande av medel.
- Socialkontoret gör bedömningen att man arbetar med delmål 8.4, 8.5, 8.6 och 8.8.
- Kommunen erbjuder feriejobb för unga som är folkbokförda och bor i Danderyds kommun (delmål 8.6).
- Stöd och dialog med näringslivsaktörer i kommunen och politik.
- Biblioteken verkar för att bygga broar mellan olika arenor, föreningar och organisationer. Samarbeten skapar ett mervärde, främjar social hållbarhet och därmed ekonomisk tillväxt.
- Samverkansavtal med de fackliga företrädarna och HR, Kommunala aktivitetsansvaret för ungdomar som varken studerar eller arbetar (KAA), användning av omställningsfonden, erbjudande om rektorsutbildning till rektorer och biträdande rektorer, behörighetsgivande utbildningar och fortbildning m.m. för personal inom förskola och skola.

Resultat

Mål 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

	2018	2019	2020	2021
Bruttoregionalprodukt (BRP), kr/inv	635 701	661 381		
Invånare 16–24 år som varken arbetar eller studerar, andel (%)	6,8	4,6		
Långtidsarbetslöshet 25–64 år, årsmedelvärde, andel (%) av bef.	1,4	1,6	2,0	2,3
Förvärvsarbetande invånare 20–64 år, andel (%)	79,5	78,0	78,3	

MÅL 9 – HÅLLBAR INDUSTRI, INNOVATIONER OCH INFRASTRUKTUR

Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation

Mål 9 handlar om att bygga motståndskraftig infrastruktur, främja hållbar och inkluderande industrialisering samt uppmuntra innovationer. Sverige har en väl utbyggd infrastruktur och har länge verkat för hållbar industri samt ett innovationsfrämjande klimat. Inom detta mål har Sverige utmaningar att skapa en resurseffektiv industri samt motverka klimatförändringar och skapa en transportinfrastruktur i linje med ambitionen om en fossilfri transportsektor. En fungerande infrastruktur är grundläggande för en hållbar utveckling.

Kommunen är en stor investerare i infrastruktur. System för vatten och avlopp samt gång- och cykelvägar är några exempel. Kommunens ansvar för viss tillsyn av olika verksamheter kan också bidra till en hållbar utveckling av såväl näringsliv som offentligt finansierade verksamheter. Genom samverkan med universitet kan ny kunskap bidra till innovationer.

Detta gör Danderyds kommun:

- Kommunen arbetar efter översiktsplan.
- Tillgång till informations och kommunikationsteknik för alla (delmål 9.C).
- Skapa/uppgradera hållbar, motståndskraftig infrastruktur.
- Robusta stödsystem och GIS.
- Säkerställer att system finns för robust infrastruktur genom bygglov, tex tillgänglighet, sophantering, hygien, ventilation.
- Socialkontoret gör bedömningen att man arbetar med delmål 9.C.
- Danderyds gymnasium har Ung företagsamhet (UF) samt samarbete med universitet inom sin spetsutbildning i matematik.
- Praktisk arbetslivsorientering (prao) i grundskolans årskurs 8 – 9.
- Vid planering finns plats för Bredband.

Resultat

Mål 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

	2018	2019	2020	2021
Tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s, andel (%)	94,8	95,4	91,3	
Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Totalt, NKI	72	74	76	
Befolkning i kollektivtrafiknära läge, andel (%)	91,9	91,9		

MÅL 10 MINSKAD OJÄMLIKHET

Minska ojämlikheten inom och mellan länder

Frågan om jämlikhet går att sammankoppla med merparten av övriga målområden. I många länder kan man se att ojämlikhet relaterad till kön, etnicitet, ekonomisk och social status ökar.

Ojämlikheten berör också skillnader i tillgång, förutsättningar, resurser och förmåga att bidra till och ta vara på potentiella möjligheter till utveckling. För en rättvis och hållbar samhällsutveckling krävs en jämnare fördelning av makt och resurser. Utbildning av god kvalitet, för alla genom hela livet, är en nyckel till ett demokratiskt samhälle och för att främja jämlikhet och jämställdhet.

Sverige är ett av de mest jämlika länderna i världen, men är samtidigt det OECD-land där den ekonomiska ojämlikheten ökar allra mest. Ökande inkomstskillnader samt bostads- och arbetsmarknadssegregation är två utmaningar. Att exempelvis hälsan är ojämlikt fördelad över befolkningen hänger till stor del samman med människors socioekonomiska förhållanden och sociala position. Till exempel är den återstående medellivslängden vid trettio års ålder nästan sex år kortare bland både kvinnor och män med kort utbildning jämfört med kvinnor och män med lång utbildning.² Det finns även ojämlikheter mellan grupper gällande faktorer såsom utbildning, boende och tillgång till arbete.

Kommunerna har genom sitt ansvar för skola, omsorg och socialt stöd goda möjligheter att motverka ojämlikhet mellan olika individer och grupper av både barn och vuxna. Fullförande av grundläggande utbildning är en av flera viktiga faktorer för minskad ojämlikhet. Det kommunala utjämningsystemet är tänkt att ge likvärdiga förutsättningar för välfärd oavsett var i landet vi befinner oss.

Detta gör Danderyds kommun:

- Aktiva åtgärder mot diskriminering i enlighet med diskrimineringslagen.
- Medveten rekrytering som följer kommunens rekryteringsrutin som säger att vi som arbetsgivare ska arbeta aktivt för inkludering, för att skapa mångfald och motverka all form av diskriminering.
- Samordning av arbete med att tillgänglighetsanpassa kommunens digitala service.
- Värdegrundsarbete: Allas lika värde, vilket innebär att alla medarbetare ska möta andra utan fördomar, med respekt och empati.
- Likabehandling och mångfald.
- Det öppna, offentliga rum som folkbiblioteket utgör i kommunen har en funktion som arena för demokrati, för möten mellan människors tankar, kulturer och åsikter. Det inkluderar alla åldrar, grupper och språk och möjliggör att människor kan vara människor på olika sätt.
- Arbete inom ramen för kommunens strategi för förebyggande och hälsofrämjande arbete för barn och unga.
- Bygglovsprövning säkerställer tillgänglighetskrav för särskilda behov.
- Socialkontoret gör bedömningen att man arbetar med delmål 10.1, 10.2.
- Särskilda satsningar för att öka likvärdigheten i grundskola och gymnasieskola inom Elevhälsa (delområden: Diskriminering och kränkande behandling, Extra anpassningar och

² Regeringens proposition 2017/18:249, God och jämlik hälsa –en utvecklad folkhälsopolitik

särskilt stöd, Elevernas hälsa, Övergångar mellan årskurser, skolformer och stadier)
Digitalisering, Nyanlända, Förskoleklass samt Systematiskt kvalitetsarbete.

- Särskilda satsningar för att öka likvärdigheten i förskolan inom områdena: Diskriminering, Digitalisering, Nyanlända, Särskilda anpassningar samt Systematiskt kvalitetsarbete.

Resultat

Mål 10 Minskad ojämlikhet

Minska ojämlikheten inom och mellan länder.

	2018	2019	2020	2021
Invånare 16–84 år med avsaknad av tillit till andra, andel (%)	17		19	19
Förvärvsarbetande skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar) 20–64 år, vistelsetid 4–6 år, andel (%)	54,1	53,7		
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren får bestämma om saker som är viktiga, andel (%)	79	74	80	87

MÅL 11 – HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN

Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara

Målet handlar om att göra städer och samhällen säkra, inkluderande och hållbara. Den ökande inflyttningen till städer och storstadsområden ställer nya krav som behöver bemötas ur ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt perspektiv. Växande städer kan skapa nya möjligheter för ekonomisk tillväxt men även bidra till ökande sociala klyftor i befolkningen. Hållbar stadsutveckling kräver ett samarbete mellan olika sektorer inklusive en nära dialog med medborgare, näringsliv och civilsamhälle. 85% av Sveriges befolkning bor i tätorter. Utmaningar finns vad gäller bostadsbrist, ökad skuldsättning och bostadssegregation. En nationell stadsutvecklingsstrategi presenterades 2018 samtidigt som ett nationellt råd för hållbara städer inrättades. Städernas förmåga att stå emot, anpassa eller återhämta sig efter miljömässiga och sociala påfrestningar är en aktuell fråga.

Kommunen ansvarar för samhälls- och bostadsplanering och vissa delar av infrastrukturen. Kommunens översiktsplan anger inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön och är därmed ett viktigt vägledande dokument för hållbar utveckling. Kommunen har bland mycket annat ett ansvar för att i samverkan med region och länsstyrelse ta fram riktlinjer för bostadsförsörjningen och ha mål för bostadsbyggande enligt lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.

Detta gör Danderyds kommun:

- Samhällsplanering är ett centralt verktyg som kan göra det lätt att göra rätt för miljön.
- Kommunen erbjuder opartisk energi- och klimatrådgivning till dem som bor och verkar i kommunen.
- Det kommunala planmonopolet innebär att kommunen bestämmer hur mark skall användas och bebyggas inom kommunen. Kommunen har därmed en helt central roll för att uppnå alla delmålen under mål 11. Detta innebär säkra och ekonomiskt överkomliga bostäder; tillgång till hållbara transportsystem; inkluderande och hållbar planering och förvaltning av bebyggelse; skydd av kultur- och natur arv; mildra negativa effekter av naturkatastrofer; städernas miljöpåverkan; säkra och inkluderande grönområden.
- Tillgängliggöra hållbart transportsystem för alla genom medveten planering, utbyggnad gång- och cykelvägar, verka för utvecklat kollektivtrafik, etc.
- Beredningsplanering/samordning (delmål 11.5 och 11.B).
- Miljöövervakning av luftkvalitet och buller.
- Genomförande av handlingsplan för förorenade områden.
- Verka för inkluderande och hållbar planering och förvaltning av bebyggelse; skydd av kultur- och natur arv; mildra negativa effekter av naturkatastrofer; städernas miljöpåverkan; säkra och inkluderande grönområden.
- Genom prövning och tillsyn enligt plan- och bygglagen.
- Skydda kulturarv genom framtagande av kulturmiljöprogram
- Mildra negativa effekter av naturkatastrofer genom kravställan om hållbar dagvattenhantering och lägsta grundläggningsnivå.
- Socialkontoret gör bedömningen att man arbetar med delmål 11.1, 11.3.

- Kommunen sköter nybyggnad, drift och underhåll av egna lokaler och fastigheter, såsom skolor.
- Kommunen ansvarar för förvaltning och utveckling av kommunens naturområden, parker, tätortsnära natur, gator och vägar samt trafiksäkerhetsfrågor.
- Informerar kommuninvånare i vårt arbete för att främja biologisk mångfald för att öka förståelse bland invånare. Detta genomförs under skördefest och föreläsningar.
- Kommunen arbetar för att parker och lekparkar ska vara tillgängliga. Två lekparkar är anpassade för personer med funktionsnedsättning.
- Många aktiviteter för äldre för att de ska lockas ut i gröna miljön, bl.a. fler "pustbänkar". Spontanidrott för äldre exempelvis boule (Mörby, Lärkängen, Bouleparken) och utegym.
- Främjar och ställer krav på sortering och återvinning för avfall för att stimulera cirkulär ekonomi
- Ha ett robust tänk i dagvattenhanteringen för att mildra klimateffekter, exempelvis genom att ta bort dagvattenbrunnar för att släppa ut dagvatten på gräsytor.
- Kommunen arbetar för att uppfylla målen i Miljö- och klimatprogram för Danderyds kommun 2030.

Resultat

Mål 11 Hållbara städer och samhällen

Göra städer och bostättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

	2018	2019	2020	2021
Demografisk försörjningskvot	0,91	0,92	0,92	0,93
Trångboddhet i flerbostadshus, enligt norm 2, andel (%)	15,3	14,7	14,3	
Utsläpp till luft av kväveoxider (NOx), totalt, kg/inv	4,8	4,2		
Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom). kg/inv	1,38	1,34		
<i>Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom), utrikes transporter, kg/inv</i>	0,00	0,00		
<i>Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom), el och fjärrvärme, kg/inv</i>	0,09	0,07		
<i>Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom), transporter, kg/inv (*)</i>	0,71	0,70		
<i>Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom), arbetsmaskiner, kg/inv</i>	0,04	0,04		
<i>Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom), industri, kg/inv</i>	0,01	0,01		
<i>Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom), jordbruk, kg/inv</i>	0,00	0,00		
<i>Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom), egen uppvärmning, kg/inv</i>	0,45	0,44		

*Förklaring: Totala emissioner av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom.) ifrån transporter inom det geografiska området, delat på invånare. Transporter inkluderar personbilar, lastbilar, järnväg, mopeder/motorcyklar, bussar, inrikes flygtrafik, inrikes civil sjöfart, militär transport men också emissionerna ifrån slitaget från däck, bromsar, vägbanan och avdunstningen från vägfordon. Utsläppen per invånare ska inte tolkas som konsumtionsbaserade utsläpp. Källa: Nationella emissionsdatabasen och SCB. Uppgifter för olika undersektorer kan vara osäkra på kommunnivå.

Internt framtagna nyckeltal

Andel boende i Danderyds kommun där riktvärden för buller från väg- och spårtrafik överskrids.	2018	2019	2020	2021
Maximalnivåer (L _{max}) vid fasad över 70dBA*		35,2 %		
Ekvivalentnivåer (Leq24) dygnsvärde vid fasad över 55dBA*		23,6 %		

*Bullerberäkningar genomförs inte varje år. Data för väg- och spårtrafik kan överlappa.

MÅL 12 – HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION

Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster

En hållbar konsumtion och produktion innebär en effektiv användning av resurser, hänsyn till ekosystemtjänster som är nödvändiga för försörjningen samt minskad påverkan från farliga kemikalier. Hållbara konsumtions- och produktionsmönster är en förutsättning för att ställa om till en grön cirkulär ekonomi och för en hållbar utveckling. Mål 12 har av OECD identifierats som ett av de globala mål som Sverige har störst utmaningar att nå. Våra utsläpp av växthusgaser som beror på konsumtion är höga. Vi behöver också arbeta med att fasa ut farliga kemikalier. En samhällsnyttig, cirkulär och biobaserad ekonomi är ett av regeringens fokusområden i handlingsplanen för Agenda 2030.

Kommunerna är en stor konsument och upphandlar varje år varor och tjänster för mycket pengar. Kommunerna ansvarar också för stora delar av avfallshanteringen enligt miljöbalken. I Sverige återvinner vi stora delar av avfallet. Att ta tillvara resurser i avfallet genom återvinning och att avgifta kretsloppet genom att samla in farligt avfall är avgörande för att nå de nationella miljö kvalitetsmålen. Konsumentrådgivning och energi- och klimatrådgivning är andra tjänster som kommuner erbjuder invånarna.

Detta gör Danderyds kommun:

- Lagen om offentlig upphandling, LOU, omfattar möjligheter och vissa skyldigheter om miljöhänsyn. Kommunens centrala upphandlingsfunktion arbetar systematiskt med att öka miljöhänsynen vid upphandling och genom styrning av inköp.
- Kommunikationsinsatser för att stärka Danderydsbornas kunskap om hållbar livsstil.
- Miljö- och klimatkrav ställs vid upphandling.
- Kravställan på avfallshantering genom tillsyn.
- Genom miljöövervakning / tillsyn tillse att hållbar förvaltning sker av naturresurser.
- Biblioteket bidrar till ett hållbart samhälle genom att tillhandahålla både digitala och fysiska medier som Danderydsborna äger gemensamt och som återanvänds gång på gång.
- Socialkontoret gör bedömningen att man arbetar med delmål 12.2 och 12.8.
- Elever får undervisning i hållbar utveckling i flera av skolans ämnen. Förskola och fritidshem undervisar om hållbar utveckling enligt skrivelserna i läroplanerna
- Arbete pågår för att säkerställa återvinning och säker hantering av farligt avfall i alla kommunens verksamheter samt materialåtervinning och återbruk.
- Hanteringen av avfall under kommunalt ansvar är en viktig och lagstadgad uppgift för kommunerna gentemot kommuninvånarna. Avfallsplanen innebär att kommunen ska minska avfallets mängd och farlighet, öka insamlingen av matavfall och materialåtervinning, samt stimulera återbruk och lösningar för cirkulär ekonomi.
- Arbete pågår för att säkerställa återvinning och säker hantering av farligt avfall i alla verksamheter i kommunal regi.

- Kommunen ska i enlighet med miljö- och klimatprogrammet på olika sätt arbeta aktivt för att stimulera och underlätta för invånare och företag att konsumera hållbart genom exempelvis erbjuda energi- och klimatrådgivning.
- Arbete för att minska matsvinnet på skolorna och förskolorna genomförs.
- Kommunen tillhandahåller mobil återvinningscentral (ÅVC) till invånarna.
- Kommunen arbetar för fler insamlingspunkter exempelvis, ÅVS, human bridge, Åhléns kosmetiskt avfall och samlaren.
- Informerar kommuninvånare om avfall och återvinning, återbruk på hemsidan, sociala medier och i utskicket "skräpposten".

Resultat

Mål 12 Hållbar konsumtion och produktion

Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

	2018	2019	2020	2021
Insamlat kommunalt avfall totalt, kg/invånare (justerat)	395	389	400	
Insamlat mat- och restavfall, kg/invånare (justerat)	180	175	174	
Insamlat förpackningar och returpapper, kg/invånare (justerat)	73	74	74	
Insamlat grovavfall, kg/invånare (justerat)	127	127	137	
Insamlat farligt avfall (inkl. elavfall och batterier), kg/invånare (justerat)	14	13	15	
Hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling, andel (%)	38	39	41	
Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel (%)	31	32	31	

*Antal kilogram insamlat farligt avfall inkl. elavfall och batterier per justerat invånarantal i kommunen. Avser farligt avfall från hushåll. Farligt avfall avser exempelvis småkemikalier, vatten- och lösningsmedelsbaserad färg, oljehaltigt avfall, impregnerat trä och asbest samt batterier och elavfall. Exempel på el-avfall är kylskåp och frysar, vitvaror, TV, mobiltelefoner, glödlampor och lågenergylampor. Batterier avser bärbara och inbyggda batterier samt bilbatterier.
Källa: Avfall Sverige.

MÅL 13 – BEKÄMPA KLIMATFÖRÄNDRINGARNA

Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser

Klimatmålet är grundläggande för en hållbar utveckling och kan ge många positiva effekter och förutsättningar för att kunna bemöta flera av utmaningarna världen har idag som jämställdhet, hållbart nyttjande av naturresurser och ekosystem, rent vatten, hälsa och ekonomisk tillväxt. Behovet av anpassningar efter klimatförändringarna är mycket stort. Åtgärder behövs för att minska risken för och konsekvenserna av naturkatastrofer.

Sveriges utsläpp av växthusgaser har minskat med 35% jämfört med 1990. Framför allt har förändringar när det gäller uppvärmning av bostäder och lokaler, samt industrin och avfallsdeponier bidragit till utsläppsminskningen. Samtidigt har dock de konsumtionsbaserade utsläppen, som sker i andra länder orsakat av svensk konsumtion, ökat. Riksdagen beslutade 2017 om en klimatlag och ett klimatpolitiskt ramverk där Sverige år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser. Kommunen spelar en viktig roll i klimatarbetet och har medverkat till att Sveriges utsläpp har minskat under senare decennier, mest synbart inom fjärrvärme, avfallshantering och kollektivtrafik.

Detta gör Danderyds kommun:

- Erbjuder opartisk energi- och klimatrådgivning till de som bor och verkar i Danderyds kommun.
- Minskning av klimatpåverkan via miljöanpassad upphandling.
- Digitala möten och distansarbete.
- Kontroll av luft och emissioner.
- Fossilbränsleoberoende kommunorganisation.
- Kommunen arbetar för att uppfylla målen i Miljö- och klimatprogram för Danderyds kommun 2030.
- Tjänsteresor i enlighet med kommunens Reseriktlinjer.
- Stärker motståndskraft och anpassning till klimatrelaterade katastrofer genom kravställning enligt PBL.
- Information / dialog för miljöanpassat byggande.
- Socialkontoret gör bedömningen att man arbetar med delmål 13.3.
- Arbetar efter åtgärderna i klimatanpassningsplanen för att minska effekterna av ett förändrat klimat, värmebölja, ökad nederbörd och havsnivå.
- Minskar energianvändningen i kommunens lokaler genom energieffektivisering.
- Hållbar dagvattenhantering vid kommunens byggnader för att minska risken för översvämningar och fuktskador.
- Arbetar efter Strategi för laddinfrastruktur i Danderyds kommun.
- Effektiv gatubelysning.
- Infrastrukturplanering och satsningar på kollektivtrafik, cykel och trafikplanering.
- Hållbar upphandling, ställa krav på energieffektivitet
- Öka kunskap och kapacitet för att hantera klimatförändringar.

- Säkrar funktionaliteten i pumpstationer vid höjd havsnivå och kraftigare skyfall.
- Dagvattengruppen fokuserar på dagvattenfrågor för olika verksamheter.
- Utreder för att förhindra att ovidkommande vatten kommer in i spillvattensystemet.
- Ställa krav om energieffektivitet och utsläpp av CO² vid upphandling.

Resultat

Mål 13 Bekämpa klimatförändringarna

Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

	2018	2019	2020	2021
Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO ₂ -ekv/inv.	1,30	1,26		
Miljöbilar i kommunorganisationen, andel (%) (-2020)	76,9	75,0	68,8	
Miljöbilar, andel av totalt antal bilar i det geografiska området, (%) (-2020)	18,0	16,1	22,5	
Fossiloberoende personbilar, andel av totalt antal bilar i det geografiska området (%)			23,5	
Fossiloberoende fordon i kommunorganisationen, andel (%)			68,8	
Genomsnittlig körsträcka med personbil, mil/inv	714,3	694,5	678,4	

MÅL 14 – HAV OCH MARINA RESURSER

Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling

Målet handlar om att bevara och använda världens hav, sjöar och marina resurser på ett hållbart sätt. Haven förser oss med ovärderliga naturresurser som används till bland annat mat, läkemedel och biobränslen. Haven absorberar en stor del av den koldioxid och den värme vi släpper ut. Det är viktigt att fortsatt utveckla åtgärder och verktyg för att hantera kända påverkansfaktorer som föroreningar, försurning, övergödning, utfiskning och utvinning av naturresurser. Skydd och restaurering av kust och havsområden är nyckelåtgärder för att bevara biologisk mångfald och fiskeresurser. Sverige har antagit FN:s havsrättskonvention. Sverige beslutade 2016 om åtgärder som innebär att minst 10% av de marina områdena är skyddade.

Detta gör Danderyds kommun:

- Kommunen ska i plan- och bygglovsprocessen förorda hållbar dagvattenhantering enligt kommunens riktlinjer för dagvattenhantering.
- Tillsyn enligt miljöbalken av enskilda avlopp och miljöfarliga verksamheter.
- Tillsyn och dialog för att minimera läckage av mikroplast från konstgräs och lekplatsytor.
- Aktivt arbete i enlighet med Handlingsplan för förorenade områden.
- Tillsynsprojekt kring båtbottnfärger och inventering på båtklubbar genomförd.
- Bevara kustområden genom att tillämpa strandskydd och tillse att olovligt byggande beivras.
- Socialkontoret gör bedömningen att man arbetar med delmål 14.1.
- Arbetar efter kommunens styrande dokument inom vattenområdet.
- Arbetar för att minska tillförsel av näringsämnen.
- Arbetet med vatten i Danderyd kommun har syftet att nå miljökvalitetsnormerna samt förbättra vattenkvaliteten. Exempelvis genom att minska mängden vatten till dag- och spillvattennätet.
- Arbetar efter Hav- och vattenmyndighetens åtgärdsprogram för att uppnå god ekologisk status. Exempelvis genom att användning och föroreningar från hälso- och miljöfarliga kemiska produkter ska minska samt att vattenkvaliteten vid kommunens sjöar och strandbad ska förbättras
- I enlighet med miljö- och klimatprogrammet ska hållbar dagvattenhantering genomföras
  - Kommunen ska i plan- och bygglovsprocessen förorda hållbar dagvattenhantering
  - Dagvattenhantering i form av uppströmsåtgärder ska genomföras
- Arbetar effektivt mot felkopplingar av spillvatten till dagvatten
- Arbetar med att övervaka breddning av pumpstationer och smart styrning av pumpstationen.

Resultat

Koladanyckeltal för mål 14 saknas för kommuner.

Recipient	Statusklassning		Miljökvalitetsnorm	
	Ekologisk status	Kemisk status	Ekologisk status	Kemisk status
Edsviken	Otillfredsställande	Uppnår ej god	God (2039)	God
Lilla Värtan	Otillfredsställande	Uppnår ej god	Måttlig (2039)	God
Stora Värtan	Måttlig	Uppnår ej god	God (2039)	God

Statusklassning samt miljökvalitetsnorm av Danderyds kommuns kustvatten. Statusklassning samt miljökvalitetsnormer redovisas för de recipienter som är klassade som vattenförekomster enligt Vattenmyndigheten.

MÅL 15 – EKOSYSTEM OCH BIOLOGISK MÅNGFALD

Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald

Biologisk mångfald är en avgörande grund för jordens livsuppehållande system. Vår nuvarande och framtida välfärd vilar på denna grund. En långsiktigt hållbar användning av naturresurser och ekosystemtjänster är en viktig faktor för att människor ska kunna ta sig ur fattigdomen permanent. Ett långsiktigt bevarande och användande av ekosystem med dess biologiska mångfald är såväl en svensk som en global utmaning.

Agenda 2030-delegationen har identifierat några utmaningar för Sverige:

- Att utveckla ett hållbart skogsbruk där miljömålen nås.
- Många arter påverkas negativt och förlusten av biologisk mångfald fortsätter öka. Samtidigt ökar också förekomsten av främmande arter.
- Vissa naturtyper i odlingslandskapet minskar trots satsningar.
- Återställande av våtmarker.

Kommunen ansvarar för samhällsplaneringen och har möjlighet att besluta om skydd av natur. Kommunen är också en stor markägare och kan bland annat stödja åtgärder för att återställa våtmarker, stärka ekosystemtjänsterna och motverka minskningen av biologisk mångfald.

Detta gör Danderyds kommun:

- Medveten planering enligt översiktsplan och i detaljplaner.
- Kommunen har inrättat naturreservat.
- Tillsyn/uppföljning av kommunens drift i enlighet med skötselplaner.
- Miljöövervakning och tillsyn.
- Bevakar natur och biologisk mångfald i remisser från bygglovsenheten och plan- och exploateringsavdelningen.
- Skyddar biologisk mångfald och naturliga livsmiljöer genom krav på naturvärdesinventeringar, skydd av värdefulla träd och bevarande av naturtytor.
- Kommunen sköter gröna ytor med växelvis slätter för att främja biologisk mångfald.
- Bekämpar invasiva arter, parkslide, jättebjörnloka m.fl.
- Återställer våtmark i Rinkebykogen.
- Mäter biologisk mångfald och genomför åtgärder för att främja biologisk mångfald.
- Anlägger pollinatörsytor, exempelvis perennängar. Vid återställande av mark sås ängsfrön in. (tidigare anlades bara gräs)
- Informerar om och verkar för att invånare ska göra små projekt för biologisk mångfald på egen tomt.

Resultat

Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald

Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.

	2018	2019	2020	2021
Skyddad natur totalt, andel (%)*	4,8	4,8	4,8	
Skyddad natur land, andel (%)*	1,9	1,9	1,9	
Skyddad natur hav, andel (%)	16,2	16,2	16,2	
Skyddad natur inlandsvatten, andel (%)	43,3	43,3	43,3	

*Nyckeltalet inkluderar inte Rinkebyskogens naturreservat

Internt framtagna nyckeltal

	2018	2019	2020	2021
Förändring av antalet arter (växter, fåglar, dagfjärilar) vid 60 mätpunkter mot index; basår 2014 - 2017)	-1,2%	1,4%	2,4%	0,8%

*Basår: 201 st växtarter år 2014; 72 st fågelarter år 2015; 27st dagfjärilsarter 2016.

MÅL 16 – FREDLIGA OCH INKLUDERANDE SAMHÄLLEN

Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer

Mål 16 syftar till att främja fredliga, inkluderande och rättvisa samhällen. Alla människor har rätt till frihet och möjlighet att påverka sina egna liv oberoende av etnicitet, kön, religion eller sexuell läggning. Alla människor har rätt att leva i fred och säkerhet utan rädsla för våld och förtryck. Det är omöjligt att uppnå hållbar utveckling utan fred. Sverige är ett fredligt samhälle med stark tilltro till rättssystemet, låg korruption och väl fungerande samhällsinstitutioner. Förekomsten av våld i olika former utgör dock en fortsatt utmaning. Sveriges omfattande vapenexport utgör däremot en målkonflikt i den globala strävan efter fredliga samhällen. Sverige har även fått internationell kritik för vår behandling av nationella minoriteter och vår svaga lagstiftning när det gäller rasistiska organisationer. Antalet brott i Sverige har legat på ungefär samma nivå mellan 2005 och 2015 men den upplevda otryggheten har ökat något under samma intervall.

Det är främst kommunernas, landstingens och regionernas verksamheter som möter invånaren i dess kontakt med samhället. Att kommunernas verksamheter fungerar rättssäkert bidrar till att behålla en tilltro till samhällets institutioner. Demokrati och delaktighet är en viktig grund i den kommunala strukturen. Detta för att vi ska ha möjligheten att påverka våra egna liv och samhällen, men även för att vi ska känna oss delaktiga i det sociala livet, samt bland de beslut som tas i samhället.

Detta gör Danderyds kommun:

- Trygg i Danderyd arbetar med säkerhet och trygghet.
- Arbetar efter riktlinjer för jäv och mutor.
- Utförande av val.
- Riktlinjer för inkludering - Målet med riktlinjer för inkludering är att medarbetare oavsett bakgrund och förutsättningar, bemöts och behandlas med lika rättigheter och möjligheter.
- Juridisk rådgivning och kvalitetsgranskning.
- En transparent och tydlig ärendeprocess exempelvis genom diariet.
- GDPR-arbete/säkerhetsställa individens rätt till integritet.
- Synpunkter, felanmälningar eller misstankar om oegentligheter i kommunens verksamheter, kan lämnas via kommunens webb eller kontaktcenter.
- Medarbetare kan rapportera oegentligheter via en intern visselblåsarfunktion.
- Opartisk handläggning av ärenden.
- Alla människor har rätt till ett språk, det ger delaktighet och bidrar till en starkare demokrati. Att läsa är en väg in i språket och förmågan att sätta tankar och ord på sina upplevelser. Det stärker människans växande och egenmakt och främjar fredliga och inkluderande samhällen. Här spelar biblioteket en viktig roll.
- Kulturen uppmuntrar till samverkan mellan olika åldersgrupper.
- Biblioteket är en plats och en kraft som verkar för digitalt innanförskap.

- Samråd genomförs och är en demokratisk process som regleras av plan-och bygglagen.
- God information vid myndighetsutövning.
- Socialkontoret gör bedömningen att man arbetar med delmål 16.1,16.2, 16.5, 16.6 och 16.7.
- Förskolor och skolor arbetar aktivt mot kränkande behandling och diskriminering och med skolans värdegrunduppdrag i läroplanerna.
- Inkluderande undervisning i förskola och skola med t.ex. extra anpassningar och särskilt stöd i klassrummet eller stöd inom den förskolegrupp barnet tillhör.
- Klagomålshantering för förskola och skola.
- Krisplan för förskola och skola.

Resultat

Mål 16 Fredliga och inkluderande samhällen

Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva, och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer.

	2018	2019	2020	2021
Invånare 16–84 år som avstår från att gå ut ensam, andel (%)	24		24	24
Anmälda våldsbrott, antal/100 000 inv	443	590	654	
Förstagångsväljare som röstade i senaste kommunfullmäktigevalet, andel (%)	92	92	92	
Verksamhetens resultat kommun, andel (%) av skatter och statsbidrag		-5,2	9,4	12,0

MÅL 17 – GENOMFÖRANDE OCH GLOBALT PARTNERSKAP

Stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling

De globala målen kan bara förverkligas genom globalt partnerskap och samarbete. För att Agenda 2030 ska uppnås måste det finnas ett universellt perspektiv där vi arbetar och samarbetar globalt som lokalt, mellan privata aktörer, offentliga verksamheter och civilsamhälle. Den svenska politiken för global utveckling är viktig för Sveriges internationella genomförande av Agenda 2030. Sverige har en ambition att vara världsledande i arbetet.

En kommun är en viktig aktör för samarbete på lokal nivå. Det kan handla om konkreta samverkansprojekt för att nå specifika mål i agendan, men också om att sprida kunskaper om Agendans innehåll för att fler ska bli involverade. Kommuner kan även påverka internationellt genom exempelvis hållbara upphandlingar.

Detta gör Danderyds kommun:

- Samarbete med vänort (Grankulla, Finland) inom skola/utbildning, administration, kultur.
- Danderyds gymnasium och Fribergaskolan ingår i erasmusprojekt och har utbyten utomlands. Vasaskolan har en systerskola i Kambodja.

Resultat

Eftersom mål 17 är ett mål som beskriver hur agendan som helhet ska genomföras saknar målet nyckeltal i Kolada.

Del 2.

Danderyds kommuns styrdokument i förhållande till de 17 globala hållbarhetsmålen

Danderyds kommun har ett stort antal styrdokument. Den genomgång som gjorts i detta arbete täcker översiktligt in ett urval av relevanta policy, strategier, program, planer och motsvarande. Utöver dessa finns ett flertal riktlinjer, rutiner och lathundar som inte tagits med här. På översiktlig nivå så visar genomgången att Danderyds kommun har styrdokument som täcker in de flesta av de 17 globala hållbarhetsmålen. Kommunen har särskilt bra täckning av styrdokument som hanterar Mål 3. *God hälsa och välbefinnande* och Mål 11. *Hållbara städer och samhällen*, vilket är naturligt då dessa överlappar några av en kommuns huvuduppgifter. Det hållbarhetsmål som kommunen saknar styrdokument för är Mål 17. *Genomförande och globalt partnerskap*. Detta mål riktar sig främst till den internationella och nationella nivån vilket endast berör kommunen marginellt.

Styrdokument (*)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Miljö- och klimatprogram		■	■			■	■	■	■		■	■	■	■	■		
Strategi för förebyggande och hälsofrämjande arbete för barn och unga			■		■					■							
Friluftspan			■								■	■			■		
Biblioteksplan 2021–2024			■	■	■			■		■		■					■
Kultur och fritidsplan 2022–2026			■		■							■					■
ANDTS-plan			■	■													
Trafikstrategi (revidering pågår)			■			■	■		■	■	■		■				
Parkeringspolicy (framtagande)			■								■		■				
Vattenplan (framtagande)			■			■					■		■	■	■		
Dagvattenplan			■			■					■		■	■	■		
Riktlinjer för dagvatten			■			■					■		■	■	■		
Klimatanpassningsplan (revidering)			■	■		■		■			■		■	■	■		
VA-plan (framtagande)			■			■					■		■	■			
Handlingsplan förorenade områden			■			■					■			■	■		
Lokal samverkansrutin obruten skolgång				■													
Strategi för laddinfrastruktur							■				■		■				
Inriktning för kultur och fritid 2020–21			■		■							■					■
Policy för att undvika mutor och korruption samt regler för visseblåsning								■		■							■
Näringslivspolicy								■			■	■					
Policy för inköp, upphandling och avrop	■	■						■		■	■	■	■				■
Översiktsplan			■		■	■	■		■	■	■	■	■	■	■	■	■

* De 17 globala målen och tillhörande delmål finns här: www.globalamalen.se

■	Beslutat
■	Under framtagande

Figur 2: Översikt av ett urval av Danderyds kommuns styrdokument i förhållande till de 17 globala hållbarhetsmålen.

Del 3.

Nämndernas uppdrag i förhållande till de 17 globala hållbarhetsmålen

Danderyds kommuns styrning regleras av flera författningar, inte minst Regeringsformen som är grundlagen vilket utgör basen för vår demokrati, medborgarnas rättigheter och friheter men även för kommunernas arbete med social-, ekologisk- och ekonomisk hållbar utveckling i samhället. Därtill har kommunerna ansvar för många viktiga funktioner som är centrala i ett hållbart samhälle.

Genom flera olika författningar har kommunerna ansvar för viktiga samhällsfunktioner:

- Äldre- och handikappomsorg samt individ- och familjeomsorg – socialtjänstlagen (2001:453).
- För-, grund- och gymnasieskola – skollagen (1985:1100).
- Plan- och byggfrågor – plan- och bygglagen (2010:900).
- Miljö- och hälsoskydd – miljöbalken (1998:808) och livsmedelslagen (2006:804).
- Renhållning och avfallshantering – miljöbalken (1998:808).
- Vatten och avlopp – lag (2006:412) om allmänna vattentjänster.
- Räddningstjänst – lag (2003:778) om skydd mot olyckor.
- Krisberedskap, krishantering och civilt försvar – lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.
- Biblioteksverksamhet - bibliotekslag (2013:801).
- Bostäder – lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.
- Regional och lokal kollektivtrafik (gemensam, obligatorisk uppgift för kommuner och Region Stockholm) -lag (2010:1065) om kollektivtrafik.

Nämndernas ansvar/uppgifter som berör hållbarhetsområdet

Kommunstyrelsen ansvarar bland annat för styrning och samordning av samhällsutvecklingen i Danderyd, genom planering och uppföljning av kommunens verksamheter och ekonomi. Översiktsplanering av mark och vatten för exploatering, infrastruktur och en god livsmiljö i kommunen, energiplanering och energihushållning.

Byggnadsnämnden ansvarar för kommunens uppgifter och arbete inom plan- och bygglagen, PBL och angränsande lagstiftningar, förordningar och föreskrifter. Nämnden hanterar frågor som rör stads- och landskapsmiljö såsom framtagande av detaljplaner, prövning av bygglov och anmälan, tillsyn av den byggda miljön och kulturmiljön.

Fastighetsnämnden förvaltar och utvecklar kommunens fastigheter. Nämnden är ansvarig för de kommunala verksamheternas lokaler, där ingår både kommunens egna fastigheter och de externa lokaler som hyrs in. Nämnden ser också till att Danderyds kommun har en långsiktigt hållbar energiförsörjning i de kommunala bostäder, lokaler och anläggningar som faller inom nämndens ansvarsområde, dit hör till exempel förskolor, skolor och särskilda boenden.

Kultur och fritidsnämnden ansvarar för kultur, kulturskola, bibliotek, idrottsanläggningar, bad och föreningsstöd samt främjande och stärkande ungdomsverksamhet och seniorcentrum i Enebyberg.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för prövning, tillsyn och miljöövervakning enligt främst miljöbalken, livsmedelslagen, men även andra lagar, förordningar och föreskrifter. Den tillsyn och det förebyggande arbetet som görs för miljön och människors hälsa rör miljöbalken, livsmedelslagen, tobakslagen, strålskyddslagen och lagen om sprängämnesprekursorer. Nämnden har också vissa uppgifter enligt smittskyddslagstiftningen.

Socialnämnden fullgör kommunens uppgifter inom socialtjänsten och vad om sägs i lag om socialnämnden utom förskole- och fritidshemsverksamheten. Socialnämnden fullgör vidare kommunens uppgifter enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Nämnden utövar också ledningen av den kommunala hälso- och sjukvården.

Tekniska nämnden ansvarar för kommunens grönområden, gator, vägar, parker, småbåtshamnar, allmänna vatten- och avloppsanläggningar samt övriga allmänna platser. Nämnden handlägger frågor om naturvård, renhållning, avfallshantering, kollektivtrafik, trafiksäkerhet, parkeringsövervakning samt kommunal trafikövervakning.

Utbildningsnämnden ansvarar för att alla barn och ungdomar i Danderyd har möjlighet att gå i förskola och skola. Nämnden genomför löpande granskningar av dessa verksamheter och utfärdar tillstånd till fristående förskolor som vill etablera sig i kommunen. Nämnden är också ansvarig för den kommunala verksamheten inom förskola och skola, vuxenutbildningen samt ungdomsmottagningen i Mörby.

Krisledningsnämnden fullgör kommunens uppgifter under extraordinära händelser i fredstid. Det är ordföranden i krisledningsnämnden som avgör när en extraordinär händelse medför att krisledningsnämnden ska träda i funktion.

Valnämndens huvuduppgift i Danderyd är att ansvara för det praktiska genomförandet av de allmänna valen i kommunen.

Överförmyndarnämndens huvuduppgift är att utöva tillsyn och kontroll över förmynderskap, godmanskap och förvaltarskap.

Kommunens nämnder och bolag	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Kommunstyrelsen	Gul	Orange	Gul	Gul	Orange	Gul	Gul	Grön	Grön	Orange	Orange	Orange	Gul	Gul	Gul	Gul	Grön	Grön
Byggnadsnämnden			Gul				Gul		Gul									
Fastighetsnämnden				Gul		Gul	Orange											
Kultur och fritidsnämnden			Grön	Gul			Gul											
Miljö- och hälsoskyddsnämnden		Gul	Gul			Gul	Gul		Gul									
Socialnämnden	Grön	Orange	Gul		Orange	Gul		Gul		Orange								
Tekniska nämnden			Gul			Grön	Orange		Gul		Orange	Orange	Grön	Grön	Grön			
Utbildningsnämnden	Gul	Gul	Grön	Grön	Gul		Gul		Gul									
Krisledningsnämnd		Gul	Orange			Gul					Gul		Gul					
Valnämnden					Gul					Gul								Gul
Överförmyndarnämnden		Gul	Gul		Gul					Gul								Gul
Djursholms AB						Gul	Gul				Gul		Gul			Gul		
Studievägens fastighets AB						Gul	Gul				Gul		Gul			Gul		

Grön markering = Huvudansvar   Orange markering = Huvudansvar på vissa delmål   Gul markering = Delvis på nämndens ansvar

* De 17 globala målen och tillhörande delmål finns här www.globalamalen.se

Figur 3: Översikt av nämndernas och bolagens ansvar/uppgifter i förhållande till de 17 globala målen.

Del 4.

Nyckeltal för Agenda 2030 - Danderyds kommun (Kolada)

Ett viktigt verktyg för att mäta resultat inom Agenda 2030 är Kolada, en databas som visar samtliga kommuners och regioners resultat årligen. Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) har tagit fram nyckeltal för kommuner och regioner för varje mål i agendan. Nyckeltalen är ett viktigt steg för att Agenda 2030 ska förverkligas i hela Sverige och gör det möjligt att jämföra resultat med andra kommuner.

Även om nyckeltalen i Kolada är ett viktigt första steg till att kvantifiera Agenda 2030-arbetet har urvalet också vissa begränsningar. Uppgifterna bygger till exempel enbart på befintlig statistik. Det innebär att inga nya nyckeltal har tagits fram särskilt för att mäta Agenda 2030-målen. RKA har också valt att begränsa antalet nyckeltal till endast ett fåtal per mål i syfte att hålla nyckeltalsurvalet översiktligt och hanterbart. Dessutom kan många målområden i agendan inte kvantifieras eller kräver insatser från fler aktörer än kommunen för att målen ska nås.

Nr	Globala hållbarhetsmål	Nyckeltal 1	Nyckeltal 2	Nyckeltal 3	Nyckeltal 4	Nyckeltal 5	Nyckeltal 6
1	Ingen fattigdom	Grön	Grön				
2	Ingen hunger	Grön	Grå				
3	Hälsa o välbefinnande	Grön	Grön	Grön	Grön	Röd	Röd
4	God utbildning för alla	Grön	Grön	Grön	Grön	Grön	Grön
5	Jämställdhet	Gul	Gul	Röd	Röd		
6	Rent vatten o sanitet	Grå	Grön	Grå	Grön		
7	Hållbar energi för alla	Grön	Grå	Grön			
8	Anständiga arbetsvillkor o ekonomisk tillväxt	Grön	Grön	Grön	Gul		
9	Hållbar Industri, innovationer o infrastruktur	Grön	Gul	Grön			
10	Minskad ojämlikhet	Grön	Gul	Grön			
11	Hållbara städer o samhällen	Gul	Gul	Grön	Grön		
12	Hållbar konsumtion o produktion	Grön	Gul	Gul			
13	Bekämpa klimatförändringarna	Grön	Grön	Grön	Grön	Grön	Gul
14	Hav och marina resurser*						
15	Ekosystem o biologisk mångfald	Gul					
16	Fredliga o inkluderande samhällen	Gul	Grön	Grön	Grön		
17	Genomförande o globalt partnerskap*						

* Nyckeltal saknas för målet i Kolada

Grön markering = 25 % bästa kommunerna
Gul markering = 50 % mittersta kommunerna
Röd markering = 25 % sämsta kommunerna
Grå markering = Ingen data

Figur 4: I tabellen rangordnas alla Sveriges kommuner efter sina resultat, och de bästa resultaten får grön färg, de sämsta får röd färg och de i mitten får gul färg. Saknas data på något nyckeltal visas det med grå färg. Nyckeltalen är framtagna på nationell nivå för uppföljning av Agenda 2030 (SCB/RKA). För varje mål finns ett antal nyckeltal som har kolumnrubrik Nyckeltal 1 – 6 ovan.

Generellt ligger Danderyds kommun mycket bra till när det gäller Koladas nyckeltal i jämförelse med andra kommuner i Sverige. De mål där Danderyd inte ligger så bra är mål 3, *God hälsa och välbefinnande* och mål 5, *Jämställdhet*. De nyckeltal i mål 3 där Danderyd är bland de sämre kommunerna är fallolyckor och antibiotikaförskrivning. Detta skulle eventuellt kunna förklaras med att Danderyd har en större del äldre befolkning än andra kommuner. Nyckeltalet för antibiotikaförskrivning går åt rätt håll och minskar. Nyckeltalen i mål 5 där Danderyd ligger sämre till är kvinnors lön i jämförelse med män och tillfälliga föräldrapenningdagar (VAB) som tas ut av män. Det visar sig dock att kvinnor i Danderyd har hög lön i jämförelse med kvinnor i Sverige, men männen har ännu högre lön. Nyckeltalet antalet dagar som män tar ut VAB-dagar har kommunen mycket liten rådighet över.

Del 5.

Analys

Den framtagna nulägesanalysen ger en samlad bild som visar att Danderyds kommun redan idag jobbar aktivt med de 17 globala målen och tillhörande delmål. En sammanfattning av den översiktliga genomgången av kommunens styrdokument (antagna och under framtagande) visar att dessa täcker in de för kommunen relevanta hållbarhetsmålen väl. Kommunen har särskilt bra täckning av styrdokument som hanterar Mål 3, *God hälsa och välbefinnande* och Mål 11, *Hållbara städer och samhällen*, vilket är naturligt då dessa överlappar några av en kommuns huvuduppgifter. Lite sämre täckning finns för mål 1, *Ingen fattigdom*, mål 2, *Ingen hunger* samt mål 17, *Genomförande och globalt partnerskap*. Inom mål 1 och 2 finns policy för upphandling som har koppling till dessa mål. För att ytterligare stärka kopplingen till genomförandet av Agenda 2030 skulle kopplingen till de globala hållbarhetsmålen kunna beaktas vid framtagande av nya styrdokument.

Genomgång av nämndernas ansvar visar att samtliga 17 hållbarhetsmål täcks in. Några nämnder exempelvis kommunstyrelsen och utbildningsnämnden täcker in flertalet av målen vilket är naturligt då dessa nämnder har en mycket bred verksamhet. I läroplanen ingår exempelvis utbildning i Agenda 2030 vilket innebär att undervisningen genomsyras av de globala hållbarhetsmålen. Några specialistnämnder, exempelvis överförmyndarnämnden och krisledningsnämnden, arbetar med få nischade frågor vilket medför att dessa nämnder arbetar med få hållbarhetsmål. För att stärka kopplingen till genomförandet av Agenda 2030 skulle nämnder/förvaltningar kunna pekats ut och axla huvudansvar för de för nämnden/förvaltningens mest relevanta globala mål. Att beakta de 17 globala målen i mål- och budgetprocessen och att följa upp hållbarhetsmålen i årsredovisningen skulle även det stärka genomförandet av agendan.

Genomgången av vad som görs idag på kommunens förvaltningar och avdelningar i förhållande till de globala målen visar att ett väldigt mycket görs redan idag. Det finns aktiviteter och åtgärder som täcker in samtliga av agendans 17 mål. Kartläggningen stärker bilden att Danderyds kommun ligger i framkant med miljö- och klimatarbetet och även bedriver ett framgångsrikt arbete inom den sociala och ekonomiska dimensionen av hållbarhet. Dock synliggörs inte den ekonomiska dimensionen lika tydligt i denna kartläggning. Under kartläggningen framkom även att kunskapen om Agenda 2030 är varierande och att arbetet inte aktivt stäms av gentemot de globala målen, därmed saknades en samlad bild. En grundförutsättning för att stärka kopplingen till Agenda 2030 är att stärka kunskapen i organisationen om de globala målen. En annan drivkraft är att fastställa ett förhållningssätt vilket exempelvis kan vara formulerat i mål eller principer för hållbarhetsarbetet som organisationen kan förhålla sig till.

Genomgång av de nationella Kolada nyckeltal som finns för Agenda 2030 ger en mycket positiv bild av Danderyds hållbarhetsarbete i förhållande till landets övriga kommuner. Det är endast två mål med nyckeltal där kommunen har ett sämre resultat än övriga kommuner i Sverige mål 3, *God hälsa och välbefinnande* och mål 5, *Jämställdhet*. Koladas redovisade resultat skiljer sig från resultatet från kommunens interna kartläggning av styrdokument och nämnders arbete med de globala hållbarhetsmålen där det redovisas att kommunen arbetar med frågan. Detta kan förklaras med att Koladas nyckeltal bygger enbart på befintlig statistik vilket innebär att inga nya nyckeltal har tagits fram särskilt för att mäta Agenda 2030-målen och att de därmed i vissa fall ger en trubbig

bild av kommunens hållbarhetsarbete. I vissa fall har kommunen inte heller rådighet för att påverka resultatet av nyckeltalet, exempelvis kvinnors lön i förhållande till männen. Kommunen kan med fördel redovisa egna framtagna nyckeltal för att redovisa och tydliggöra hållbarhetsarbetet. Inom målområde 7, *Hållbar energi för alla*, 14, *Hav och marina resurser* och 15, *Ekosystem och biologisk mångfald* presenteras egna nyckeltal för kommunens arbete. i nulägesanalysen.

I kartläggningsarbetet har en omvärldsbevakning genomförts kring hur andra kommuner arbetar med och förhåller sig till de globala målen i Agenda 2030. Den visar på översiktlig nivå att kommuner har gjort olika vägval som grovt kan delas in i fyra inriktningar:

1. Kommunens styr och målmodell byggs upp utefter Agenda 2030.
2. Kommunen arbetar fram ett omfattande styrdokument som täcker in de globala hållbarhetsmålen. Exempelvis i en hållbarhetsstrategi/plan.
3. Kommunen tar fram principer och förhållningssätt till Agenda 2030, exempelvis i en policy.
4. Kommunen har inget förhållningssätt, dvs ett nollalternativ.

Sammanfattningsvis visar utredningen att ett förhållningssätt för Danderyds kommun gentemot de globala hållbarhetsmålen är fördelaktigt. Förankring och genomförande sker med fördel stegvis och så resurseffektivt som möjligt. Det första steget handlar om förankring och utbildning kring Agenda 2030, vilket redan är påbörjat. Nästa steg som förordas är att ta fram ett förhållningssätt med exempelvis principer och/eller policy som stäms av innan ett vägval görs.

Sammanfattning av svar angående kommunens nuvarande arbete

Strukturerat miljö o klimatarbete	Mycket! Bra miljö och hälsoarbete.
Bra utbildning	God hälsa
På god väg miljömässiga mål är utsatta	Vad ger bäst effekt i miljöarbete, hur väljer vi?
Återvinner arbetar mot matsvinn secondhand	Bevarar grönområden
Duktiga på miljö och klimatarbete	Dagvattenhantering
Biologisk mångfald	Båttvätt solceller
Miljötank avseende skötsel av miljön	Samarbetar m civilsamhället
Tar fram och relaterar till strategiska dokument	Starkt föreningsliv
Fokuserar på vad som ger reell påverkan	Se över löneskillnader män o kvinnor
Minskar vårt oljeberoende.	Samverkan mellan olika nämnder
Ett strukturerat miljö och klimatarbete	Fina sport- och fritidsytor
Har målen med när vi fattar beslut om nytt.	Vinterhållning cykelbanor
Arbetar kontinuerligt med hållbarhet	Ett ökat fokus på miljörelaterade frågor vid samhällsplanering och byggande
Vi har kartlagt- bra och skapar medvetenhet	Jobbar aktivt med stärkande av biologisk mångfald
Ambitiöst miljöprogram	Ungdomars hälsa. Ungdomars bostäder.
Lokala inköp	Använda byggnader och anläggningar klokare
Social medvetenhet	Hållbart byggande
Biologisk mångfald	Uppföljningar av de beslut som fattas
Olika strategier	Påverkan av genomfartstrafiken
Buller	Samarbetet i Nordostbeträffande trafikinfrastruktur
Ser över jämställdhet pojkar o flickor i KFN	Genomfartstrafiken
Miljö- o klimat	Ålderstigna vattenledningar
Bra cykelvägar	Prioritera kärnverksamheterna
Sänka elförbrukning	Vattenrening, hållbart byggande, luftföroreningar och buller
Arbetar för att förbättra folkhälsan	Miljö och hälsa. Äldreomsorg. Skola och förskola.
Ingen plakatpolitik	Mer matavfall, mindre i resttunnan
God hälsa	Uppmuntra mer matavfall
E18	
Klimatanpassning	
Klimatanpassning	

Figur 6. Sammanfattning av svar från Mentifråga angående kommunens arbete i nuläget gentemot de globala målen. Fråga: "Titta på Agendans mål och delmål. Vad gör vi redan i Danderyd?" Fråga ställd under workshopsdel i utbildning i Agenda 2030 den 27 april 2022.

Översiktligt ger svaren en bild att kommunens arbete idag har mycket fokus på miljö, klimat, vatten, trafik, biologisk mångfald och avfall men även visst fokus på sociala frågor som jämställdhet, hälsa, fritid och ungdomsfrågor. Den ekonomiska dimensionen hade endast ett fåtal inspel, tex. lokala inköp.

Sammanfattning av svar angående kommunens utmaningar:

Trafiken på E18	Har vi tillräcklig med resurser för att genomföra åtgärder (t ex vattenhanteringen)?
För små flyktingbostäder	Förtätad bebyggelse
Välja det som ger bäst effekt, hur vet vi det?	Samhällets förmåga att fortsätta att fungera vid kris och krig
Stuprör i stället för samverkan	Planera långsiktigt
Bostäder	Förorenade vattendrag
Från ord till handling	Ensamhet bland ffa äldre
Mycket biltrafik	Ungdomars psykiska ohälsa
Havsvattennivåerna	Framtida infrastruktur med trafikfrågor samt hållbara boenden
Bostäder	Seniorer - fallskador, undernäring
E18	Använda byggnader och anläggningar smartare
Ökad genomfart på E18.	Hållbar upphandling- kompetens och resurser
E18 trafiken bullret	Genomfartstrafiken
Hållbarhet i byggande	Veta om det vi gör är det som ger effekt på lång sikt
Demografi	Komma ifrån oljeberoendet
Buller	Tänk långsiktigt och agera därefter
Fler bostäder	Ungdomars hälsa
E18, konsumtion, dagvatten	Fallolyckor bland äldre, kopplat till risk för undernäring
Gör stora dragspelsbussar överallt	Miljö kvaliteten Edsviken
E18 buller och partiklar	Edsviken en utmaning
Konsumtion	E 18 börja med det lilla i stället för att se hinder av ordet Global
Psykisk ohälsa bland unga o äldre	Behöver mer kunskap om vad som ger bäst effekt
Vår geografiska placering	E18 största problemet
Resurser	Ungdomars mående. Ungdomars behov av bostäder.
Edsviken	Droganvändning
Ungas ohälsa	Psykisk ohälsa hos unga
Luft och buller längs E18	Att kunna bygga mer, och samtidigt hantera miljön.
Bilåkandet	
Konsumtion	
Fler laddplatser för elbilar	

Figur 7. Sammanfattning av svar från Mentifråga angående kommunens utmaningar. Fråga: "Var ligger våra utmaningar?" Fråga ställd under workshopsdel i utbildning i Agenda 2030 den 27 april 2022.

Översiktligt ger mentisvaren en bild att flera av kommunens hållbarhetsutmaningar är kopplade till trafiken och dess effekter. E18 nämns återkommande och dess negativa effekter inom buller och luft. Konsumtionen, bostäder och ohälsa, framför allt hos ungdomar är också framträdande.

Sammanfattning av svar angående vad nästa steg är

Trafiken	De små sakerna i vardagen - återbruka!
Rent vatten	Öka medvetenheten- alla kan göra något
Ungdomars psykiska ohälsa.	Inför lägre hastighet på alla vägar
E-18 i tunnel	Lära oss vilken effekt olika förändringar ger
Vatten, luft, natur, information, återvinning	Skapa bättre förutsättningar för delningsekonomi
Rent vatten	Minska matsvinn och slit och släng mentaliteten
Samverkan med trafikverket angående bullret	Räkna på kostnaderna för att renovera skolor i stället för att riva
Samarbeta med trafikverket och norrortskommuner	Använd det vi har smartare innan vi skaffar nytt
Följ upp mot strategiska dokument	Effektivare användning av kommunala lokaler
Våra vatten, våra företagare och laddstolpar	Se över bostäder för flyktingar. Behov av större bostäder.
Strategier vad gäller framtida nybygganden	Småskalig o sparsam nybyggnation
Årlig uppföljning av strategier, planer mm	Satsa på alternativ till oljeprodukterna
Ungas o äldres mående	Försök få människor att inte kräva antibiotika i tid och otid
Kontor som bullerskydd	Bygga bra klimatvänliga lägenheter
Sänk temperaturen i våra inomhusmiljöer	Vara bra förebilder hur vi kan sänka utsläppen
Ökat cirkulärt tänkande	Grönflagg
Trafiken	Få säkra gång och cykelvägar, skolungdomar kan gå och cykla, främjar hälsan
Få med företagen i A2030 - använda näringslivsstrategien?	Stärk upphandling och dess kompetens -
Besluta om vattenplanen	Ställ sociala och ekologiska krav
Grönområden, gröna kilar	Räkna på hållbara renoveringar av skolor
Fler bostäder	Bevara
Bevara villastaden	Miljö och hälsa. Äldreomsorg. Skolor och förskolor.
Se till att busstrafiken leds om på ett bättre sätt	Utevistelse för skolbarnen
Planera för bostadsförsörjning	Uppföljningar av de målsättningar och beslut som kommunen har och tar.
sänka elförbrukningen	Bra övergripande utvärdering. Det som återstår är att konkretisera det fortsatta arbetet.
Anpassa/ bygg om flyktingbostäderna	
Ställ krav på ÄVS med tidsangivelse i närtid	
Trafiken. Vatten. Buller.	
Återbruk	

Figur 8. Sammanfattning av svar från Mentifråga angående vad kommunen bör fokusera på framöver. Fråga: "Vad är nästa steg? Vad ska vi prioritera - konkret?" Fråga ställd under workshopsdel i utbildning i Agenda 2030 den 27 april 2022.

Översiktligt ger svaren en bild att kommunen bör fortsätta att fokusera på miljöfrågor vilka flera är kopplade till trafiken såsom buller, klimatpåverkan och luft. Även vattenkvalitet, biologisk mångfald lyfts. Inom den sociala dimensionen lyfts unga och äldres hälsa men även flyktingboende. Konsumtionen och bostadsfrågor lyfts också. Den ekonomiska dimensionen nämns i sambandet där upphandling förordas att stärkas kopplat till sociala och ekologiska krav.